

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΒΟΥΤΥΡΑΣ (1872-1958)

Πόσο ήθελα... (απόσπασμα)

Τον θυμάμαι ακόμα καλά πώς ήταν. Ντυμένος με ωραία ρούχα, βελουδένια, τις περισσότερες φορές, κοντά πανταλόνια με μαύρες ψηλές κάλτσες, και με σάκκα, που κανένα άλλο παιδί δεν είχε στο σχολείο. Α τη ζήλευα! Αλλά περισσότερο από αυτή, ζήλευα τα μολύβια του. Είχ' ένα σωρό χρωματιστά, και τα κοίταζα λαίμαργα. Το πράσινο προπάντων. Πόσο μ' άρεσε το πράσινο μολύβι!

Και καθόταν ο Περικλάκης, έτσι λεγόταν αυτό το παιδί, σ' ένα σπίτι ψηλό, ψηλό, που το δικό μας μπροστά του ήτανε σα βαρκάκι μπρος σε θωρακωτό¹.

Τον έβλεπα να βγαίνει στο μπαλκόνι και να κοιτάζει από ψηλά, τα παιδιά που παίζανε κάτω, στο δρόμο. Κάποτε κατέβαινε κι αυτός, ξέφευγε, κ' έπαιζε με τα παιδιά, τα φτωχόπαιδα. Τι θέλει να παίζει με τα παλιόπαιδα, εγώ σκεπτόμουν, ενώ κάθεται σε τέτοιο σπίτι! Εγώ επιθυμούσα νάμουν εκεί ψηλά κι ας έλειπαν τα παιχνίδια με τα παλιόπαιδα, που τις περισσότερες φορές, τελειώνανε το παιχνίδι μ' ένα δυνατό ξύλο.

Αχ, πώς ήθελα νάμουν κ' εγώ κει ψηλά στο μπαλκόνι και να κοιτάζω κάτω τον κόσμο, που περνούσε. Μα ποτέ, ποτέ δε θα κατέβαινα κάτω! Και τι να κάνω κάτω;

Είχε μια σκάλα μαρμαρένια κ' ένα χαλί επάνω βυσινί στρωμένο! Αχ, τι ωραία ήταν η σκάλα! Μα μέσα πώς θάταν; Παράδεισος!

Κι αυτό κατέβαινε κάτω για να παίζει με τα βρωμόπαιδα, να του χτυπούν τις πλάτες και ν' ακούει ένα σωρό παλιόλογα. Μα πώς, τι πάθαινε και ζητούσε αυτό;

Απ' το σχολείο ερχόταν πολλές φορές, και τον έπαιρνε μια υπηρέτρια με κόκκινα μάγουλα, αυτή που έβγαινε και τον μάζευε απ' το δρόμο, όταν έπαιζε με τα παλιόπαιδα. Πώς τον αγαπούσαν! Και όταν πήγαινε κοντά της όλο πηδούσε κ' έκανε τον κουτσό. Αυτό τόκανα κ' εγώ μόνος, έπειτα, γιατί τόκανε εκείνος. Κανείς όμως δε μούλεγε:

— Έλα, έλα, μην πέσεις! πρόσεχε!

Και όταν μια μέρα έπεσε, η υπηρέτρια έτρεξε και τον τίναξε προσεχτικά, ρωτώντας μη χτύπησε. Μαζί τρέξαν και δυο συμμαθητές του και κάτι διαβάτες.

Κ' εγώ είχα πέσει το πρωί, αλλά κανείς δεν έτρεξε να με βοηθήσει να σηκωθώ. Σηκώθηκα μόνος μου, και τότε είδα πως γελούσαν, είχανε ξεκαρδιστεί στα γέλια οι διαβάτες και οι συμμαθητές μου.

Το σπίτι το ψηλό και τα καλά τα ρούχα φταίγανε!

Πόσο ήθελα νάμουν εγώ στη θέση του, πόσο!

Είχε μια όμορφη μάνα! ντυμένη ωραία, δεν έμοιαζε με τη δική μου. Πόσο ήθελα νάμουν παιδί της, πόσο! Οι μάνες των άλλων παιδιών έβγαιναν κάποτε, αδύνατες, ξεμαλλiάρες, με μπράτσα γυμνά, άσχημες σα στρίγγλες και φωνάζανε τα παιδιά τους με φωνή όχι ανθρώπινη αλλά σαν κάποιου ζώου:

— Βρε, μωρέ, συ!

¹ σήμερα θα λέγαμε θωρηκτό, το θωρακισμένο πολεμικό πλοίο μεγάλου εκτοπίσματος

Αυτή, η μητέρα του, ποτέ δεν έβγαινε να φωνάζει. Έβγαινε μόνο στο μπαλκόνι και μόλις έβλεπε το παιδί της κάτω να παίζει με τα ξυπόλητα παιδιά, που μέσα ήμουν κ' εγώ, όχι όμως ξυπόλυτος, το φώναζε με μια γλυκιά φωνή:

— Περικλή!...

Ύστερα έμπαινε, μέσα, και σε λίγο φαινόταν η δούλα με τα κόκκινα μάγουλα και την άσπρη ποδιά, να βγαίνει στο δρόμο και να τον παίρνει.

Πώς ήθελα νάμουν παιδί της νάστελνε έτσι την υπερέτρια να μ' έπαιρνε επάνω, να με μάλωνε, και να μ' έδερνε ακόμα!

Ένα απόγευμα πολεμώντας να διαβάσω κοντά στο παράθυρο, έμαθα ένα τρομερό μυστικό. Τότε η σπιτονοικοκυρά μας στη μάνα μου, και δε θα της πήγε στο νου ότι εγώ πρόσεχα, είχα κάνει τ' αυτιά μου να, για ν' ακούσω.

Η μάνα μου είχε ζητήσει πλύστρα, και η κυρά του σπιτιού της σύστησε μια συγγενή της, που καθόταν πίσω κει, σ' ένα στενό δρόμο, βρώμικο, μέσα σε μια μάντρα. Και της μίλησε η μάνα μου και ήρθε. Την είδα κ' εγώ. Ήτανε μια γυναίκα ξερή σαν τσίρος², ψηλή, και με μια φωνή τόσο βραχνή, που δύσκολα ξεχώριζες τι έλεγε.

Φορτώθηκε το μπόγο τα ρούχα κ' έφυγε.

Η κυρά του σπιτιού, μόλις έφυγε η πλύστρα, είπε στη μάνα μου το τρομερό μυστικό. Έτσι τόπα εγώ με το νου μου.

Το παιδί του πλούσιου σπιτιού, ο Περικλής, δεν ήταν παιδί της οικογένειας, η κυρία Μερτίκα δεν έκανε παιδιά, ήταν αυτής εκεί της πλύστρας της αδύνατης, της ξεραμένης!... Είχε αυτή πολλά παιδιά, ένα σωρό, και τότε δώσει στη Μερτίκα από πολύ μικρό, μωρό σχεδόν. Κ' έτσι αυτό δεν ήξερε τη μάνα του.

Τι ήθελε να το μάθω, ποιος Σατανάς τόκανε;

Και ήτανε μέρες εξετάσεων.

Την άλλη μέρα δέκα παιδιά το ξέρανε στο σχολείο, τη δεύτερη όλη η τάξη, και την τρίτη όλο το σχολείο. Αλλά δεν έφτανε αυτό, τόπα ένα απόγευμα, καθώς φεύγαμε απ' το σχολείο, και στον ίδιο.

Θύμωσε στην αρχή, αλλ' έπειτα κάθισε ταραγμένος, και τ' άκουσε καλά.

Κάναμε εξετάσεις. Εγώ προβιβάστηκα με κόπους και βάσανα. Και μετά λίγες μέρες φύγαμε για την πατρίδα, για να περάσουμε το καλοκαίρι.

Όταν πλησίαζε ο Σεπτέμβριος ήρθαμε και αλλάξαμε σπίτι. Πήγαμε σ' ένα πολύ μακρινό απ' τη γειτονιά αυτή, αλλ' ωραιότερο. Αναγκάστηκα όμως ν' αλλάξω και σχολείο. Πήγα σ' ένα κοντινό. Κ' έτσι έχασα τους παλαιούς μου φίλους και δεν ήξερα τι έκανε ο Περικλής, η ωραία μάνα του, η δούλα...

Μια μέρα, μια εορτή, γύριζα απ' την παλιά γειτονιά μου κοντά, όταν ξαφνικά, ακούω να με φωνάζουνε. Στρέφομαι και βλέπω ένα παιδί με φτωχικά ρούχα, μα πολύ φτωχικά, μακριά πανταλόνια, ξεσκουφωτο, να στέκεται κρατώντας ένα τσουβάλι, πούχε ακουμπήσει κάτω.

Νόμισα πως θάταν κάποιος από τους πολύ φτωχούς φίλους μου της γειτονιάς, και τον πλησίασα. Αλλ' άμα έφτασε κοντά μου, έμεινα, μαρμαρώθηκα. Το παιδί με τα φτωχικά ρούχα και το τσουβάλι ήταν ο Περικλής!

— Πήγα στη μάνα μου πάλι, μου είπε, την αληθινή! Έφυγα απ' εκεί! [...]

Έκανα καιρό να τον δω. [...] Τώρα, μεγάλος πια, τον βλέπω συχνά. [...] Αλλ' όμως εγώ, πάντοτε, όταν τον βλέπω και όταν τον σκέπτομαι, αισθάνομαι κάτι να μ' ενοχλεί, κάτι να μου λέει, πως του είχα κάνει κακό μεγάλο. Αλλ' αυτός τι να λέει άραγε;...

² σαν το αποξηραμένο σκουμπρί, δηλαδή πολύ αδύνατη

Από τη συλλογή *Είκοσι διηγήματα* (1924)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α1. Να αναφέρετε συνοπτικά το θέμα του διηγήματος. **(15 μονάδες)**

α2. Να συνδέσετε τον τίτλο του διηγήματος με το περιεχόμενό του κάνοντας δύο σχετικές αναφορές. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β1. Στο έργο του Δημοσθένη Βουτυρά περιγράφεται ρεαλιστικά η ψυχολογία των ανθρώπων που ζουν στις πόλεις. Να βρείτε στο κείμενο τρία (3) στοιχεία που τεκμηριώνουν αυτή τη διαπίστωση. **(15 μονάδες)**

β2. Να σχολιάσετε τη λειτουργία του ερωτηματικού στο τέλος του κειμένου. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ